

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioannis Malderi Episcopi Antverpiensis S.Th. quondam
Louanij Professoris Tractatus De Restrictionvm Mentalivm
Abvsv**

Malderen, Jan van

Antverpiæ

Capvt V. Quænam certa sint in hac materia; & de quibus inquirendum
supersit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41105

scrutinio; & ne infideles rideant cognita, aut ne futura quædam certò sciamus, quæ sic præsciri non expedit. In mysterio ergo Eucharistiæ, quatenus fidem concernit, proprio & obuiò sensu Christus vsus est, quando dixit, *Hoc est corpus meum*, quando autem dixit, *Eliam iam venisse*, translato sermone est vsus. Eòdem pænè recidit, quòd dicunt esse suam orationem mixtam ex vocali & mentali, & esse veram vt sic mixta est. Dicam enim parum id referre, quando proximo, cui veritatem debes, tantum ea parte orationem tuam manifestas qua falsa est. Verùm de hac mixtione iterùm dicemus sequenti Capite.

C A P V T V.

Quenam certa sint in hac materia; & de quibus inquirendum super sit.

RECTE Serm. decimoseptimo in Cant. dicit D. Bernardus: *Distinguendum sanè inter manifesta & dubia, nec illa scilicet adduci in dubium, nec ista temerè affirmari.*

Certum I. In primis satis certum est, licere non ad mentem alterius formare sermonem, sed ad propriam mentem; siue sermo sit ambiguus per se, siue restrictione mentis occultè limitatus, sic tamen vt ex circumstantijs quod
occul-

occultum est aliquo modo in verbis effe-
 ratur, quando alioqui iniuriam grauem pa-
 tereris; & id non licere, quando per illud in-
 iuriam proximo faceres. Quàm graue verò
 debeat esse tuū damnum quod per iniuriam
 alterius incurreres, antequam liceat hoc ar-
 tificio vti, non ita potest ad amissum defini-
 ri, sed in sequentibus id dicemus, ex æquo &
 bono rem æstimantes. Certum etiam est, *Certū II.*
 numquam licere mentiri, quod sequenti Ca-
 piti demonstrandum reseruamus. An verò
 mentiatur is cuius dictum falsum esset, nisi *Opinabile.*
 mentali restrictione limitaretur, quando sic
 limitat, inferiùs examinabimus, & iam in
 superioribus sententiam nostram diximus.
 Certum etiam est, interdum licere, quando *Certū III.*
 cum restrictione mentali loquimur, appone-
 re iuramentum: an verò id semper liceat
 quando licet vti restrictione mentali, in se-
 quentibus dicemus; vbi etiam videbimus, *Opinabile.*
 an legitimè à Iudice interrogatus de crimine
 suo, possit restrictione fallere sollicitudinem
 quærentis. Certum etiam est, Scripturam *Certū IV.*
 sacram, Philosophos, & omnes benè sen-
 tientes commendare fidelitatem, veritatem
 & simplicitatem, vituperare astutos, calli-
 dos, veteratores, duplices corde, bilingues.
 Gen. 20. & 25. Iob 1. & 8. Prouerb. 3. & 28.
 Philip. 2. Ephes. 6. Cyprianus de Vnitate
 C Eccle-

Ecclesiæ, initio : Cicero lib. 1. de Officijs.

Certum V. Certum est prætereà, non licere tibi proximo loqui sequiori sensu, quando in simili casu meritò nolles ita tecum agi, vt colligitur ex Apostolo, ad Ephes. 4. de quo loco infra dicemus Cap. 9.

Inquirendum.

Inquisitione autem indiget, quando licet vti restrictione mentali, quomodo tunc magis effugias mendacium, quàm quando ea vti non potes. At forsàn ita hîc considerare debemus, non esse quidem vîquam licitum vti restrictione, quæ inuoluat mendacium in dicto exteriori. Neque tamen semper licere ea restrictione vti, quando mendacium non inuoluit; sicut etiam non semper licitum est, translati sermonis obscuritate sermonem inuoluere: requirunt enim Auctores, qui ea restrictione vti concedunt, vt subsit legitima ratio, vtpote iusta necessitas aut utilitas. Nec desunt qui obseruent contra virtutem veritatis peccari, non tantùm mendacio, sed etiam inordinata occultatione veritatis: quæ certè reperitur in eo qui cum proximi damno celat veritatem, nec sibi nec alteri commodans, sed proximo solùm incommodans. Falsum dicere non licet vîquam, verum reticere & occultare licet aliquando. Qui mentali restrictione vtitur, non tantùm cauere debet ne mentiarur, quod

Restrictio mentalis non est semper licita quando fieret sine mendacio.

Etiam celando veritatem peccatur contra veritatis virtutem.

quod numquam licere mox ostendemus, sed etiam ne veritatem occultet, quando eam effari & proferre tenetur.

Præcipua verò controuersia est, Utrum, sicuti falsitatem dictionis emendamus & omnino tollimus, addendo verbo restrictionem, qua apposita iam verum sit quod falsum erat, ita etiam eundem hunc effectum consequamur, quando interitus sola mentis cogitatione ac operatione addimus eiusmodi restrictionem, ita vt mixta oratio ex vocali & mentali iam sit vera, quæ simplex vocalis erat falsa.

C A P V T V I.

Mendacium numquam licere.

MENDACIUM est, cum falsum ab sciente dicitur. Numquam hoc licere, adeo evidens est, vt merito censeatur id esse inter illas conclusiones legis naturæ ita ex primis principijs claras, vt earum diu non possit esse ignorantia inuincibilis, vt diximus 1. 2. quæst. 6. artic. 8. Augustinus acutè probat, mendacium non licere, hoc argumento: Si doctrina, quæ docet licere mendacium, est falsa, non licet mentiri: si vera, falsitas & mendacium oritur ex veritate, contra sententiam Ioannis, *Omne mendacium non*

*Mendacij
definitio ex
August.
q. 68. in
Leuit.*